

Видавнича група «Наукові перспективи»

Громадська організація «Християнська академія педагогічних наук України»

Громадська організація «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

за сприяння громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління»

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 3(8) 2022

Київ – 2022

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»:
журнал. 2022. № 3(8) 2022. С. 293

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 16.03.2022, № 2/3-22)

Журнал видається за активної підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва"

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні та за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на дослідників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible, до міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, проректор з наукової роботи ПВНЗ Університет Новітніх Технологій, виконавчий директор президії громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

○ **Бахов Іван Степанович** — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)

○ **Балахтар Катерина Сергіївна** — здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)

○ **Біляковська Ольга Орестівна** — доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)

○ **Васильєв Авер'ян Григорович** — доктор філософії (з медицини) PhD, медичний директор країн Перської затоки, GlaxoSmithKline (Дубай, ОАЕ)

○ **Вергун Андрій Романович** — доктор медичних наук, доцент кафедри сімейної медицини, лікар-хірург вищої категорії, антиплагіатний експерт, старший інспектор наукового відділу, відповідальний за виявлення плагіату в наукових і навчально-методичних працях Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)

○ **Вовк Вікторія Миколаївна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташица в Пілі (м. Піла, Польща)

○ **Гвождьжєвіч Сильвія** — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)

○ **Головач Наталія Василівна** — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)

○ **Гудзенко Ганна Володимирівна** — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)

○ **Гуменникова Тамара Рудольфівна** — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)

○ **Долгова Олена Миколаївна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

○ **Древіцька Оксана Остапівна** — доктор медичних наук, доцент, професор кафедри медичної психології Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)

○ **Журавльова Лариса Петрівна** — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)

○ **Заячківська Оксана Василівна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)

- **Інжисвська Леся Анатоліївна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Ічанська Олена Михайлівна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Кардаш Оксана Любомирівна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- **Коваленко Олена Михайлівна** — кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- **Ковальчук Анна Сергіївна** - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Коломоєць Андрій Володимирович** — кандидат медичних наук, директор «Медсервісгруп» (Київ, Україна)
- **Коляденко Ніна Володимирівна** — доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної психології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Корнієнко Петро Сергійович** — доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- **Кравчук Володимир Миколайович** — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- **Лігоцький Анатолій Олексійович** — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
- **Лич (Назарук) Оксана Миколаївна** — кандидат психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Макаренко Олександр Миколайович** — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Мальцев Дмитро Валерійович** — кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Марушева Олександра Анатоліївна** — доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- **Мельник Володимир Степанович** — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна)
- **Мідельський Сергій Людвигович** – професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан)
- **Міхальський Томаш** — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- **Миргород-Карпова Валерія Валеріївна** - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- **Михальчук Василь Миколайович** — доктор медичних наук, професор, Заслужений працівник охорони здоров'я України, завідувач кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- **Нікульчев Микола Олександрович** – доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри історії та права ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Покровськ, Донецька область, Україна)
- **Помиткін Едуард Олександрович** — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна)
- **Помиткіна Любов Віталіївна** — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Приходькіна Наталя Олексіївна** — доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Радзіховська Наталія Станіславівна** — кандидат медичних наук, лікар вищої категорії, завідувач відділенням неврології КНП «Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва», асистент кафедри неврології НМУ імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Стовбан Микола Петрович** — кандидат медичних наук, доцент кафедри фізіотерапії і пульмонології з курсом професійних хвороб, заступник генерального директора комунального некомерційного підприємства "Івано-Франківська обласна клінічна інфекційна лікарня Івано-Франківської Обласної Ради" (Івано-Франківськ, Україна)
- **Трушкіна Наталія Валеріївна** — кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- **Турчинова Ганна Володимирівна** — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- **Хохліна Олена Петрівна** — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Цимбалюк Руслан Степанович** — кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної хірургії № 1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №2 (Київ, Україна)
- **Чаусова Тетяна Володимирівна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Чумак Оксана Володимирівна** — доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- **Яковицька Лада Савелівна** — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Danylyuk S.S. <i>SPECIFIC FEATURES OF DISTANT TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN ESTABLISHMENTS OF HIGHER EDUCATION IN CONDITIONS OF BLENDED LEARNING</i>	10
Батрун І.В. <i>РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ НУШ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНИНА</i>	20
Богданова Т.Л. <i>ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІКАРІВ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ДЛЯ ЯКІСНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ФІЗИКИ)</i>	29
Гайдаш А.В. <i>ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ МІГРАНТІВ І БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНСЬКИХ ЗВО</i>	42
Гнєзділова В.І., Довбенюк Н.Я. <i>МЕТОДИКА СТВОРЕННЯ СЕРЕДОВИЩА ILS НА ПЛАТФОРМІ GRAASP</i>	52
Довгопола Л.І. <i>ПРОБЛЕМНО-ЗОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ – ОСВІТНІЙ ІНСТРУМЕНТ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН</i>	66
Драпак Г.Б., Марєєва Т.В., Одінцова О.О. <i>СПЕЦИФІКА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ</i>	73
Іванова О.С., Горицька О.В., Шаповалова Т.Г. <i>АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ</i>	84
Ісламова О.О. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ПЕРСОНАЛУ ПРИКОРДОННИХ ВІДОМСТВ: АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ</i>	98
Коберник О.М. <i>ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ</i>	109

УДК 364:327.18

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-3\(8\)-42-51](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-3(8)-42-51)

Гайдаш Анна Владиславівна, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри Германської філології, Київський університет імені Бориса Грінченка, кафедра германської філології тел.: (044) 485-21-73, <https://orcid.org/0000-0001-8200-2875>

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ МІГРАНТІВ І БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНСЬКИХ ЗВО

Анотація. Стаття присвячена дослідженню проблемних питань міграційної політики у сфері освіти та можливі напрями покращення організації навчання мігрантів та біженців в українських закладах освіти. Актуальність теми зумовлена активним поширенням процесу міграції в багатьох країнах світу, що вимагає звернення більшої уваги на процеси пов'язані з означеним явищем та способи вирішення низки проблем, що виникають як у досліджуваної категорії осіб, так і у держави в цілому. Автор *теоретично обґрунтовує можливі напрями організації навчання мігрантів і біженців в закладах вищої освіти, а також їх значення у суспільному житті країни.*

У дослідженні зазначається як позитивні наслідки міграційного процесу, так і негативні, що у свою чергу зумовлює необхідність оптимізації шляхів та напрямів їх вирішення. Автор описує можливі напрями процесу організації навчання біженців та мігрантів для українських закладів вищої освіти, спрямовуючи свою увагу на основні норми міграційної політики України в глобальній парадигмі, акцентуючи увагу на педагогічну спрямованість через підтримку рівності та гуманізму. Якісна організація навчального процесу вище зазначеної категорії є невід'ємною складовою процесу інтеграція освіти, науки та виробництва, спільного використання потенціалу освітніх, наукових та виробничих організацій у взаємних інтересах.

У статті розглядаються провідні принципи забезпечення розвитку якісного процесу організації навчання мігрантів та біженців, важливість різноманіття та української спрямованості через набуття професійних основ в закладах вищої освіти. Необхідними умовами організації навчання біженців та мігрантів повинно бути спроможність до освітньої діяльності, бажання та можливість її здійснювати; наявність відповідних навчальних закладів в країні, перевага впливу чинників освітньої міграції над бажанням залишитися в проживання.

Ключові слова: адміністрування, біженці, інклюзія, міграційна політика України в глобальній парадигмі, підтримка рівності, педагогічна спрямованість, різноманіття.

Gaidash Anna Vladislavovna, Doctor of Sciences (Philology), associate Professor Chair of Germanic philology, Borys Grinchenko Kyiv University, Department of Germanic philology tel.: (044) 485-21-73, <https://orcid.org/0000-0001-8200-2875>

ORGANIZATION OF TRAINING OF MIGRANTS AND REFUGEES IN UKRAINIAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article is devoted to the study of problematic issues of migration policy in the field of education and possible ways to improve the organization of training of migrants and refugees in Ukrainian educational institutions. The urgency of the topic is due to the active spread of migration in many countries around the world, which requires more attention to the processes associated with this phenomenon and ways to solve a number of problems that arise in the studied category of individuals and the state as a whole. The author theoretically substantiates the possible directions of the organization of education of migrants and refugees in higher education institutions, as well as their importance in the public life of the country.

The study notes both the positive and negative consequences of the migration process, which in turn necessitates the optimization of ways and directions of their solution. The author describes possible directions of the process of organizing the training of refugees and migrants for Ukrainian higher education institutions, focusing on the basic norms of Ukraine's migration policy in the global paradigm, emphasizing pedagogical orientation through support of equality and humanism. Qualitative organization of the educational process of the above category is an integral part of the process of integration of education, science and production, joint use of the potential of educational, scientific and industrial organizations in mutual interests.

The article considers the leading principles of ensuring the development of a quality process of organizing the training of migrants and refugees, the importance of diversity and Ukrainian orientation through the acquisition of professional foundations in higher education institutions. Necessary conditions for the organization of training of refugees and migrants should be the ability to educational activities, the desire and ability to carry it out; the presence of appropriate educational institutions in the country, the predominance of the influence of factors of educational migration over the desire to stay.

Keywords: administration, refugees, inclusion, migration policy of Ukraine in the global paradigm, support for equality, pedagogical orientation, diversity

Постановка проблеми. Нинішня міграційна політика заснована на твердому переконанні, що заходи, орієнтовані на підвищення кваліфікації, можуть принести користь головним чином самим мігрантам, в той же час лягаючи важким тягарем на українське суспільство та економіку країни.

Слідуючи цьому суспільному дискурсу, українські політики з обережністю ставляться до ініціатив, які фокусуються на людському капіталі мігрантів і можуть бути пов'язані з полегшенням відтоку громадян. В результаті міжнародні установи уникають відкрито включати питання кваліфікації та міграції в свої плани. Реінтеграція мігрантів, що повертаються з-за кордону, ймовірно, є єдиною добре усвідомленою метою в нинішньому суспільному та політичному дискурсі, пов'язаному з міграцією. Однак існує явна нестача експертних знань щодо заходів підтримки, спрямованих на підвищення навичок мігрантів. В результаті в Україні відсутні проекти, які фокусуються на кваліфікаційному аспекті міграції, і упускаються переваги добре організованої циркулярної міграції. Це та область, де допомога вкрай необхідна, але надавати її слід делікатно і шляхом діалогу із зацікавленими сторонами та широкою громадськістю.

Необхідними умовами організації навчання біженців та мігрантів повинно бути: спроможність до освітньої діяльності, бажання та можливість її здійснювати; наявність відповідних навчальних закладів в країні (регіоні); перевага впливу чинників освітньої міграції над бажанням залишитися в країні (регіоні) проживання [2].

Таким чином, якісна організація навчального процесу вище зазначеної категорії є невід'ємною складовою процесу інтеграція освіти, науки та виробництва, спільного використання потенціалу освітніх, наукових та виробничих організацій у взаємних інтересах. Тому актуальним є дослідження взаємозв'язку міграційних процесів та системи вищої освіти України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні сформована нормативно-правова база у сфері реалізації державної міграційної політики, яка ґрунтується на положеннях Конституції України, законах України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», «Про імміграцію», «Про основи національної безпеки України», «Про громадянство України», а також міжнародних договорів, зокрема: Конвенції про статус біженців 1951 року та Протоколу до неї 1967 року, - до яких Україна приєдналась 10 січня 2002 року.

Вивченню міграційних процесів присвячені наукові праці учених різних наукових напрямів. Теоретичні та методологічні аспекти дослідження міграцій проаналізовано у працях вітчизняних і зарубіжних учених – Б. Бресва, М. Долішнього, А. Загробської, Т. Заславської, Е. Лібанової, О. Малиновської, Д. Массея, Т. Петрової, І. Прибиткової, С. Пирожкова, О. Позняка, Л. Рибаківського, М. Романюка, В. Староверова, М. Тодаро, М. Шульги, О. Хомри, Б. Хорева та ін.

Проблеми освіти та освітньої міграції в Україні досліджувалися у наукових працях О. Біляковської, О. Власюка, І. Гнибіденка, О. Грішньої, Т. Драгунової, В. Іонцева, О. Піскуна, Письменної, Л. Семів, Ю. Чекушиної, Л. Янковської, Р. Паттори, та інших вчених

Питанням освітньої та, зокрема, студентської міграції присвячені праці вітчизняних науковців. Так, Л.І. Безтелесна [1] розглядає освітню міграцію як

інструмент реалізації стратегічного управління людським капіталом. Л. Семів [2] проектує вплив міжнародної освітньої міграції на територіальні економічні світове господарство і міжнародні економічні відносини системи. Тенденції міжнародної освітньої міграції у контексті процесів глобалізації також є предметом дослідження Л.А. Жураковської [3] та В.М. Філатова [4].

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні можливих напрямів організації навчання мігрантів і біженців в закладах вищої освіти, а також їх значення у суспільному житті країни.

Виклад основного матеріалу. Ставлення суспільства до наростання міграції неоднозначне, деякі групи людей, здебільшого старшого віку, для яких швидкі суспільні зміни видаються приголомшеними, відчувають серйозний дискомфорт, інші – в основному працівники низької кваліфікації та нещодавні мігранти – вбачають в мігрантах небажаних конкурентів на ринку праці та дешевого житла. Ці настрої експлуатуються популістськими та праворадикальними політичними силами. Однак, небажані результати міграції можна зменшити і, водночас, оптимізувати її позитивний вплив удосконалюючи регулювання міграційних процесів.

У зв'язку з цим значення та вимоги до міграційної політики закономірно зростають. Вона перетворюється на інтегральну складову державної діяльності та міжнародного співробітництва. Причому все частіше розглядається не у традиційному, вузькому сенсі, тобто як система правил та інститутів, що регулюють допуск на суверенну територію іноземців, їхнє правове становище, а в більш широкому – як державна доктрина, спрямована на мінімізацію негативних і максимальне використання позитивних результатів міграції, забезпечення поступального розвитку [5].

Отже, міграційна політика є самостійним напрямом державної політики, яка, проте, тісно пов'язана з іншими її складовими як внутрішньо-, так і зовнішньополітичного характеру. Вона є елементом політики народонаселення і, водночас, як один із засобів проектування бажаного населення і робочої сили, – частиною соціально-економічної політики, інструментом досягнення її цілей.

Міграційна політика тісно пов'язана також із зовнішньою політикою, оскільки передбачає взаємодію з іншими країнами, а також із політикою у сфері безпеки держави, суспільства, окремих осіб. Хоча міграція обумовлена об'єктивними, переважно економічними причинами і найкраща міграційна політика – це успішна соціально-економічна політика, що забезпечує належні умови для гідної праці, самореалізації та безпечного життя у власній країні, продумана і цілеспрямована діяльність держави в сфері міграції здатна забезпечити впорядковану, організовану та безпечну міграцію, належне використання її вигід [5].

Невід'ємною частиною успішної інтеграції біженців та осіб, які потребують додаткового захисту в Україні, і в першу чергу дітей, розлучених із сім'єю, є базове знання державної мови і доступ до освітніх послуг. Знання

мови необхідне для того, щоб розуміти, спілкуватись та адаптуватись у приймаюче суспільство. Отримання належної освіти, набуття професії є важливим як для сьогодення, так і для майбутнього нашої держави, та є однією із умов безконфліктності міжнаціональних і соціальних стосунків.

Основною метою державної програми освітньо-міграційної політики повинен стати конструктивний підхід для максимально ефективного поєднання потреб освітніх мігрантів бажанням мігрантів працювати на благо України. Для того, щоб освітня міграція відповідала цілям програми, необхідно, з одного боку, надавати доступну інформацію зацікавленим людям – особам, які є потенційними навчальними мігрантами, з іншого, особливої уваги приділяти зв'язкам з українськими та іноземними фірмами та компаніями, які працюють на території України та мають потребу у висококваліфікованих кадрах [8].

Міністерство освіти і науки України, органи управління освітою вживають відповідних заходів для поглиблення взаєморозуміння між всіма мовними групами населення, сприяють вихованню поваги, розуміння і терпимості щодо національних меншин та їхніх мов як одного із завдань освіти і професійної підготовки.

В основу організації навчання мігрантів та біженців в українських закладах вищої освіти мають бути наскрізно проадміністровані наступні принципи:

- принцип поваги до прав і свобод людини, який визначається повною рівністю серед усіх учасників навчального процесу;
- принцип відкритості, який забезпечує свободу користування всіма можливими навчально-методичними, технічними ресурсами навчальних закладів;
- принцип доцільності полягає в тому, що будь-які організаційні напрями забезпечення мігрантів та біженців якісною освітою мають відповідати економічним, політичним і гуманітарним потребам суспільства. Якщо такої відповідності немає, ситуація потребує корекції;
- принцип гуманізму, що пронизує процес навчання повним розумінням та підтримкою один одного;
- принцип балансу персонального й державного інтересів. Лише в балансі інтересів особистості мігранта, біженця, держави, і закладів вищої освіти можливе продуктивне освітнє забезпечення міграційної політики України в глобальній парадигмі;
- принцип відповідності основам української ментальності та збереження і розвитку цивілізаційної ідентичності полягає в тому, що заклади вищої освіти забезпечуючи провідні вище зазначені принципи для досліджуваної категорії осіб, мають формувати максимальні умови для можливості мігрантами всебічного вивчення значення, переваги набуття української ідентичності, зберігаючи основи своєї традиційності;
- принцип гендерної рівності й гендерного партнерства утворює норму про те, що міграційна мобільність особистості не може залежати від її статі – порушувати положення гендерної рівності і гендерного партнерства [6];

- принцип запобігання усім формам та проявам расизму, ксенофобії та нетерпимості, що поряд із збереженням власної ідентичності передбачає повагу до інших культур, неприпустимість будь-яких форм дискримінації, формування суспільної єдності в умовах культурного розмаїття.

Більш того, оскільки основним принципом цілей сталого розвитку до 2030 року є «нікого не забути», міжнародному співтовариству слід подбати про те, щоб в їх плани розвитку були включені біженці, шукачі притулку та трудові мігранти. Для цього пропонуються наступні пункти:

- стимулювати країни приймати закони, що дозволяють визнати, передати і продовжити розвиток знань і навичок усіх мігрантів, шукачів притулку та біженців, які проживають в країні прийняття. Наприклад:
 - проводити політику, що забезпечує доступ до вищої освіти, а також підтримку кваліфікованих мігрантів, шукачів притулку та біженців;
 - ухвалювати закони, що забезпечують рівний доступ до програм навчання та стажування для кваліфікованих мігрантів, шукачів притулку та біженців (нарівні з громадянами);
 - прийняти закони, які спростять оцінку, підтвердження і визнання академічної і професійної освіти (включаючи вищу освіту) мігрантів та біженців, наприклад, в рамках міжуніверситетських угод, а також двосторонніх і багатосторонніх угод;
 - проводити політику, яка забезпечить навчання мігрантів і біженців їх мовою і відповідно до їх традицій, а також публікацію громадських оголошень та інформації на тих мовах, які найбільш поширені серед мігрантів і біженців у країні прийняття.

Прийняття Закону «Про затвердження неформального навчання» і подальший розвиток національних кваліфікаційних стандартів є хорошими прикладами систематичної роботи, яка проводиться вже тривалий час. Визнання неформального навчання є вирішальним фактором у пошуку кваліфікованої роботи за кордоном і безперервному розвитку людського капіталу після повернення. Допоміжні заходи забезпечать належну відповідність навичок та допоможуть запобігти дискваліфікації та втраті навичок. Така законодавча робота забезпечує хорошу основу для подальшого здійснення заходів підтримки мігрантів після повернення з точки зору зайнятості та навичок (MISMES) та розробку і впровадження ефективних великомасштабних програм сприяння економічній діяльності мігрантів, які повернулися [8].

Одними із напрямів роботи щодо забезпечення організації освіти у вищих навчальних закладах для біженців та мігрантів, особливо тих, хто має інклюзію різних рівнів мають бути наступні:

- забезпечення психолого-педагогічної підтримки: доброзичливе ставлення до біженців та мігрантів, постійне спілкування і вміння слухати проблеми, переконання - сприятиме ефективному адаптуванню;
- пріоритет полікультурної освіти;

- допомога в інтеграції через зустрічі з ровесниками в рамках проведення спільних занять, тематичних екскурсій, туристичних походів, літніх таборів;
- участь у культурному житті регіону: відвідування виставок, концертів, театральних вистав.

У разі навчання на англomовних програмах, студенти-іноземці також мають вивчати українську мову в обсязі щонайменше 8 кредитів ЄКТС. Проте, як ми дізнались, студенти роблять це неохоче, подекуди ігноруючи заняття. Таку позицію вони пояснюють тим, що українська мова їм не потрібна для майбутньої роботи (адже вони повертаються до своєї країни по завершенні навчання), і вони не хочуть витратити на це час. У результаті студенти не володіють українською мовою на побутовому рівні, що перешкоджає їхній інтеграції в українське суспільство. Тому вивчення основ української мови, як мінімум, для забезпечення побутового спілкування, має бути обов'язковою умовою.

Іноземні студенти тяжіють до спілкування у колах вихідців зі своїх країн та мало спілкуються з українцями – в тому числі й через мовний бар'єр (іноземці не говорять українською, українці не говорять англійською). Також ми дізнались про практику поселення іноземців у гуртожитки «для іноземців», що теж перешкоджає їхній інтеграції.

Втім, заклади вищої освіти намагаються проводити інтеграційні заходи: вечори культурних обмінів, спільні активності для українців та іноземців, інтеркультурні тренінги. Питаннями інтеграції також опікуються студентські земляцтва. Але така практика характерна для окремих університетів та ще не набула поширення всіма ЗВО.

Також при організації навчання мігрантів та біженців українськими ЗВО потрібно спрямовувати свою увагу на:

- проведення заходів для міжкультурної взаємодії як на рівні університетів, так і у містах, де навчаються іноземні студенти;
- дозволити часткове працевлаштування студентів, сприяти цьому;
- сприяти організації створення університетських клубів, в яких такі категорії населення зможуть привносити цінності своєї культури, навчати в осередок університетського середовища для всіх бажаючих студентів.

Держава та університети повинні не тільки створювати умови для приїзду більшої кількості отримувачів освітніх послуг з-за кордону, а й працювати в напрямку адаптації до навчального процесу, соціального та економічного життя, а саме:

- покращувати процес вступу (зменшувати невиправдані бюрократичні перепони, забезпечувати більшу прозорість та сприяти усвідомленому вибору іноземцями навчання в Україні);
- дбати про те, щоб навчальний процес був безпечним та інклюзивним, а інтеграція студентів була двосторонньою;
- не обмежувати право іноземних студентів на гідне життя та можливості забезпечувати себе під час навчання;

- не створювати перешкод в доступі до гідної праці після навчання.

Розбудова системи освіти в умовах становлення України як самостійної незалежної держави з урахуванням кардинальних змін в усіх сферах суспільного життя, вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на вирішенні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток освітньої галузі, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі. Якщо вирішити проблеми в системі освіти і використати відповідні шляхи їх вирішення, то можна й сподіватися на якісну і всім доступну освіту в Україні

Тому, з метою ефективного використання наукового та освітнього потенціалу країни, урегулювання освітньої мобільності в регіоні, забезпечення доцільних процесів організації навчання мігрантів та біженців необхідно: підвищити рівень фінансування освіти та науки (відповідно до статей Законів України щодо освіти та науки); створити в університетах умови для залучення талановитої молоді до наукової діяльності; посилити відповідальність підприємств, організацій та установ регіону за забезпечення соціально-побутових умов для молодих фахівців, особливо житлом у сільській місцевості; удосконалювати механізм довгострокового пільгового кредитування навчання молоді у ВНЗ через залучення банківської системи та місцевого бізнесу тощо [9].

XXI століття ставить перед європейською освітою певні цілі, які повинні сприяти створенню єдиного європейського простору, формуванню „європейської ментальності” та європейської громадянськості поряд із громадянськістю національною. Відбувається універсалізація та стандартизація європейських знань, які б надавали молоді різних націй та народів усвідомлення її належності до єдиної європейської культури, в тому числі мігрантів та біженців.

Вперше на міжнародному рівні спроба регламентувати обов’язки держав і міжнародних організацій з підготовки людини до життя в інформаційному суспільстві належить ЮНЕСКО в “Рекомендаціях про розвиток і використання багатомовності та загального доступу до кіберпростору”, у яких йде мова про те, що державам-членам і міжнародним організаціям варто сприяти розповсюдженню грамотності в галузі інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ).

Таким чином, пріоритетним напрямом в системах освіти європейських країн залишилося досягнення рівних можливостей в отриманні освіти, забезпечення всіх громадян базовими знаннями, здібностями та вміннями, які необхідні їм для соціальної та професійної інтеграції у суспільство, в якому вони живуть; підвищення якості освіти і забезпечення індивідуального розвитку; зближення змісту освіти до очікувань роботодавців; пристосування нових форм навчання до існуючої системи кваліфікацій у галузі освіти і підготовки кадрів; інтенсифікація мобільності студентів.

Висновки. Отже, аналізуючи проблеми та перспективи міграційної політики у сфері освіти, а саме серед біженців та мігрантів, українським

зкладам вищої освіти рекомендується спрямовувати організацію навчання за нижче наведеними напрямками:

- забезпечення психолого-педагогічної підтримки: доброзичливе ставлення до біженців та мігрантів, постійне спілкування і вміння слухати проблеми, переконання - сприятиме ефективному адаптуванню;
- пріоритет полікультурної освіти;
- допомога в інтеграції через зустрічі з ровесниками в рамках проведення спільних занять, тематичних екскурсій, туристичних походів, літніх таборів;
- участь у культурному житті регіону: відвідування виставок, концертів, театральних вистав;
- вивчення української мови в обсязі щонайменше 8 кредитів ЄКТС;
- проведення заходів для міжкультурної взаємодії як на рівні університетів, так і у містах, де навчаються іноземні студенти;
- дозволити часткове працевлаштування студентів, сприяти цьому;
- сприяти організації створення університетських клубів, в яких такі категорії населення зможуть привносити цінності своєї культури, навчати в осередок університетського середовища для всіх бажаючих студентів. В основу організації навчання мігрантів та біженців в українських закладах вищої освіти мають бути наскрізно пронизані такими принципами як: принцип поваги до прав і свобод людини, принцип відкритості, принцип доцільності, принцип гуманізму, принцип відповідності основам української ментальності та збереження і розвитку цивілізаційної ідентичності, принцип гендерної рівності й гендерного партнерства, принцип запобігання усім формам та проявам расизму, ксенофобії та нетерпимості.

Література:

1. Безтелесна Л. І. Академічна мобільність як інструмент реалізації стратегічного управління ресурсами [Електронний ресурс] / Л. І. Безтелесна // Вісник національного університету водного господарства та природокористування. — 2016. — Вип. 1(73). — С.11–12. — Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4422/1/Безтелесна%20Л.%20І.%20Академічна%20мобільність%20зах.pdf>
2. Семів Л. Освітня міграція як фактор розвитку територіальних міграційних систем: національний та європейський аспект / Л. Семів // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. — 2013. — Вип. 3(101). — С. 244–253.
3. Жураковська Л. А. Тенденції освітньої міграції в контексті глобалізації економічного розвитку [Електронний ресурс] // Демографія та соціальна економіка. — 2014. — № 1(21). — Режим доступу: <http://dse.org.ua/archive/21/20.pdf>
4. Філатов В. М. Специфічні ознаки освітньої міграції та її місце в структурі міграційних потоків [Електронний ресурс] / В.М. Філатов, Я.В. Ромашова // Ефективна економіка. — 2014. — № 2. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2785>.
5. Українське суспільство: міграційний вимір : нац. доповідь / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. — К., 2018. — 396 с. Режим доступу: https://www.idss.org.ua/arhiv/Ukraine_migration.pdf
6. Хамитов Н. Гендерное партнерство // Н. Хамитов, С. Крылова, Т. Розова и др. Философская антропология, 3-е издание, исправленное и дополненное. — К.: КНТ, 2016. — С. 94–96

7. Інформаційний бюлетень «Навички та міграція в Україні», № 2. Режим доступу: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_ukraine_2021_uk.pdf

8. Смалійчук Г. В. Навчальна міграція і її роль у забезпеченні розвитку вітчизняного інтелектуального капіталу / Г. В. Смалійчук // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. : у 3 т. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; [відп. ред. О. О. Беляєв]. – Київ : КНЕУ, 2010. – Спец. вип.: Соціально-трудові відносини: теорія та практика. – Т. 2. – С. 329-336

9. Курій Л.О. Інтернаціоналізація вищої освіти як засіб формування людського потенціалу в контексті міжнародних міграційних процесів / Л. О. Курій // Стратегія розвитку України у глобальному середовищі: IV міжнар. наук.-практ. конфер. (17-19 листопада 2010 р.). – Сімферополь: ВіТроПринт, 2010. – С. 269-273.

References:

1. Beztelesna, L. I. (2016). Akademichna mobilnist iak instrument realizatsii strategichnogo upravlinia resursamy [Academic mobility as a tool for implementing strategic resource management]. *Visnyk natsionalnogo universytetu vodnogo gospodarstva ta pryrodokorystuvania - Bulletin of the National University of Water Management and Environmental Sciences*, 1 (73), 11–12. Retrieved from: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4422/1/Безтелесна%20Л.%20І.%20Академічна%20мобельність%20за.pdf> [in Ukrainian].

2. Semiv, L. (2013). Osvitnia migraciia iak factor rozvytku teritorialnuh migratsiinyh system: natsionalnyi ta evropeyskyi aspekt [Educational migration as a factor in the development of territorial migration systems: national and European aspects]. *Sotsialno ekonomichni problemy suchasnogo periodu Ukrainy - Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, 3, 244–253 [in Ukrainian].

3. Zhurakovska, L. A. (2014). Tendentsii osvithnoi migratsii v konteksti globalizatsii ekonomichnogo rozvytku [Trends in educational migration in the context of globalization of economic development]. *Demografichna ta socialna ekonomika - Demography and social economy*, 1. Retrieved from: <http://dse.org.ua/arhive/21/20.pdf> [in Ukrainian].

4. Filatov, V. M. (2014). Spetsefichni oznaky osvithnoi migratsii ta ii mistse v strukturi migratsiinyh potokiv [Specific features of educational migration and its place in the structure of migration flows]. *Efektivna ekonomika - Effective economy*, 2. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2785> [in Ukrainian].

5. Ukrainske suspilstvo : migratsiinyi vymir [Ukrainian society: migration dimension]. (n.d.). www.idss.org.ua. Retrieved from: https://www.idss.org.ua/arhiv/Ukraine_migration.pdf [in Ukrainian].

6. Khamitov, N. (2016). Genderne partnerstvo [Gender partnership]. *Philosovskaia antropologiya - Philosophical anthropology*, 94–96 [in Ukrainian].

7. Informatsiinyi biuleten “Navychky ta migratsiia v Ukraini” [Newsletter “Skills and Migration in Ukraine”]. (n.d.). www.etf.europa.eu. Retrieved from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_ukraine_2021_uk.pdf [in Ukrainian].

8. Smaliichuk, H. V. (2010). Navchalna migratsiia i ii rol u zabezpechenni rozvytku vitchyznianogo intelektualnogo kapitalu [Educational migration and its role in ensuring the development of domestic intellectual capital]. *Formuvannia rynkovoї ekonomiky - Formation of a market economy*, 329-336 [in Ukrainian].

9. Kurii, L. O. (2010). Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity yak zasib formuvannia liudskoho potentsialu v konteksti mizhnarodnykh mihratsiinykh protsesiv [Internationalization of higher education as a means of forming human potential in the context of international migration processes]. *Stratehiia rozvytku Ukrainy u hlobalnomu seredovyshchi - Ukraine's development strategy in the global environment*, 269-273 [in Ukrainian].

Журнал

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 3(8) 2022

Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл., м. Київ,
вул. Льва Толстого, 63
e-mail: gotoprint@gmail.com